

ΚΑΘΗΝ
ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ ΑΕΙΟΤΙΜΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΑΪΚΥ ΣΟΛΩΜΟΝΣ¹ ΥΙΟΥ

υπό

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

Μετάφραση-Σημειώσεις-Επίλογος
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΛΑΝΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΘΗΝΑ 2008

ΝΕΦΕΛΗ / ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σύμβουλος έκδοσης: Έφη Κορομηλά

Τίτλος πρωτοτύπου:

William Makepeace Thackeray, *Catherine: A Story*

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Anne Niederstadt

ISBN: 978-960-211-894-8

© 2008 Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ και Γιώργος Μπλάνας

Ασκληπιού 6, Αθήνα 106 80

τηλ.: 210 3639962 – fax: 210 3623093

e-mail: info@nnet.gr

www.nnet.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ7

ΚΑΘΡΗΝ

Ανακοίνωση 9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Όπου ο αναγνώστης γνωρίζει τους πρωταγωνιστές
της αφήγησης 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Όπου αποτυπώνονται περιληπτικά οι απολαύσεις ενός
αισθηματικού δεσμού52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Όπου χορηγείται κάποιο ναρκωτικό και απεικονίζεται
μεγάλο μέρος της αριστοκρατικής κοινωνίας.....68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Όπου η κύρια Κάθρην ξαναγίνεται τίμια γυναίκα.....82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Όπου περιλαμβάνεται η αυτοβιογραφία του κυρίου Μπροκ
και άλλα θέματα98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Οι περιπέτειες του διαπιστευμένου κυρίου Μακσέην..... 116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Όπου γίνεται λόγος για μια περίοδο επτά ετών 141

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Όπου απαριθμούνται τα επιτεύγματα του νεαρού κυρίου
Τόμας Μπίλλινγκς, συστήνεται ο Μπροκ ως δόκτωρ Γουντ
και γνωστοποιείται η εκτέλεση του σηματοφόρου Μακσέην..... 166

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Όπου γίνεται αναφορά στη συνδιάλεξη του κόμη Γκάλγκενσταϊν
και του νεαρού αφέντη Τόμας Μπίλλινγκς, ο οποίος
πληροφορεί τον κόμη περί της καταγωγής του..... 187

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Όπου περιγράφεται πώς ο Γκάλγκενσταϊν
και η κυρία Κατ αναγνωρίζουν ο ένας τον άλλον
στον Κήπο του Μέριλμπον και πώς ο κόμης
την πηγαίνει σπίτι της με την άμαξά του 202

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

Όπου γίνεται αναφορά σε κάποιους οικογενειακούς
καυγάδες και στις συνέπειές τους..... 217

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Ερωτικές απολαύσεις και προπαρασκευές θανάτου..... 237

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

Όπου προετοιμάζεται το τέλος 244

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ 247

ΚΙ ΑΛΛΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 255

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 279

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ..... 301

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η μετάφραση της νουβέλας *Κάθρην: Μια Ιστορία*, του Ουίλλιαμ Θάκερυ, έγινε από την έκδοση William Makepeace Thackeray: *Catherine; A shabby genteel story; The second funeral of Napoleon; and Miscellanies, 1840-1*. Edited, with an Introduction, by George Saintsbury. Henry Frowde· Oxford University Press – London, New York and Toronto, 1908. Η συγκεκριμένη έκδοση αναπαράγει το κείμενο του Θάκερυ όπως παρουσιάστηκε στο *Fraser's Magazine*, χωρίς καμία περικοπή. Όλες οι εκδόσεις των έργων του Θάκερυ, μετά το 1910, παρουσιάζουν το κείμενο της *Κάθρην* ανατριχιαστικά ακρωτηριασμένο, αντιμετωπίζοντας το έργο ως λαϊκή ιστορία εγκλήματος, πράγμα που αντιβαίνει προς την κυρίως δυναμική του. Εδώ, λοιπόν, υπάρχει όλο το κείμενο, αφού ακόμη και η τελευταία λέξη της τελευταίας σελίδας κρατά σημαντικό ρόλο στο δράμα του. Φυσικά ήμουν υποχρεωμένος να μην εγκαταλείψω τον αναγνώστη στις δυνάμεις του. Οι σημειώσεις που γεμίζουν κάμποσες σελίδες στο τέλος του βιβλίου έχουν εξαιρετική σημασία για την αποκρυπτογράφηση της παγίδας που στήνει ο συγγραφέας στον αναγνώστη του 1840. Θα μπορούσαν να είναι άλλες τόσες, αλλά τότε θα επρόκειτο περί κανονικού υπομνηματισμού και θα υπήρχε κίνδυνος να διασπαστεί η προσοχή του αναγνώστη, με πιθανό αποτέλεσμα να μην αντιληφθεί ορισμένα πολύ λεπτά χαρακτηριστικά του κειμένου. Διότι είναι απολύτως βέβαιο πως η φύση του συγκεκριμένου αφηγήματος επιβάλλει ενεργή δια-

φορά με τον εαυτό του. Θέλω να πω πως παρά το γεγονός ότι σήμερα γνωρίζουμε πως το έγραψε ο Θάκερυ και πως ο Άικυ Σόλωμονς είναι προσωπείο, δεν είναι καθόλου εύκολο να προσδιορίσουμε ποιος αφηγείται τότε· άρα τότε ο Θάκερυ εκφράζει τις απόψεις του και τότε πλάθει τις απόψεις ενός φανταστικού συγγραφέα. Ο οποίος φανταστικός συγγραφέας, όμως, κάθε άλλο παρά φανταστικό πρόσωπο ήταν, αφού υπήρξε ένας από τους διασημότερους απατεώνες του Λονδίνου, σύγχρονος του συγγραφέα. Οι πληροφορίες που φρόντισα να συγκεντρώσω και να παραθέσω στις σημειώσεις βοηθούν συχνά στον προσδιορισμό του αφηγητή. Επιπλέον, εντός των συμβόλων { } έθεσα μερικές λέξεις ή φράσεις, οι οποίες δεν υπάρχουν στο κείμενο, αλλά βοηθούν την ανάγνωση. Τέλος οι υποσελίδιες σημειώσεις ανήκουν όλες στον αρχισυντάκτη· δηλαδή, στον υπεύθυνο του *Fraser's Magazine*, ο οποίος υποτίθεται πως παρέλαβε το κείμενο του Σόλωμονς και επιμελήθηκε της δημοσίευσής του.

Γιώργος Μπλάνας
Φθινόπωρο 2008

Ανακοίνωση

Η ιστορία *Κάθρην*, που εμφανίστηκε κατά την περίοδο 1839-1840 στη λογοτεχνική επιθεώρηση *Fraser's Magazine*,² γράφτηκε από τον κύριο Θάκερυ, με το ψευδώνυμο Άικυ Σόλωμονς, Υιός, ως ελάχιστο προπέτασμα στις επιδράσεις του αστόχαστου συρμού ορισμένων λαϊκών αφηγήσεων εκείνης της εποχής, οι οποίες, καθιστώντας ήρωες λήσταρχους και διαρρήκτες, προκαλούσαν εσφαλμένα συναισθήματα συμπαθείας προς τους διεφθαρμένους και τους εγκληματίες.

Με αυτήν την πρόθεση, ο συγγραφέας επέλεξε ως θέμα την ιστορία κάποιας γυναίκας ονόματι Κάθρην Χέυζ, η οποία θανατώθηκε διά πυράς, στο Τάιμπερν,³ το 1726, για την εκ προθέσεως δολοφονία του συζύγου της, υπό εξαιρετικά αποτροπιαστικές συνθήκες. Στόχος του κυρίου Θάκερυ ήταν, καταφανώς, να περιγράψει τη σταδιοδρομία της ειδεχθούς αυτής γυναίκας και των συνεργατών της, με ακριβή προσήλωση στην αλήθεια, ώστε να καταδείξει τον κίνδυνο και την ανοησία που εγκυμονεί η απόδοση ηρωικών και ρομαντικών χαρακτηριστικών σε τέτοια άτομα.

Κεφάλαιο Πρώτο

ΟΠΟΥ Ο ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Στη διάρκεια της περίφημης εκείνης ιστορικής περιόδου, όπου ο δέκατος έβδομος αιώνας (μετά από κάμποσους καυγάδες, θανάτους βασιλέων, αναμορφώσεις, εκδημοκρατισμούς, παλινορθώσεις, κόντρα παλινορθώσεις, θεατρισμούς, εκκλησιασμούς, Όλιβερ Κρομβελισμούς, Στιουαρτισμούς και Οραγγισμούς – βεβαίως, βεβαίως)⁴ αναπαυόταν ήδη στον τάφο του, αφήνοντας το πεδίο ελεύθερο στον νταβραντισμένο δέκατο όγδοο· τότε που ο κύριος Ισαάκ Νεύτων ήταν καθηγητής στο Κολέγιο της Αγίας Τριάδος και ο κύριος Ιωσήφ Άντισον⁵ επικεφαλής του ανωτάτου δικαστηρίου· τον καιρό που η ιθύνουσα μεγαλοφυΐα, η οποία φρόντιζε για τα πεπρωμένα του γαλλικού έθνους, είχε ήδη παίξει τα καλύτερα χαρτιά της και οι αντίπαλοί της χύθηκαν καταπάνω στα πλεονεκτήματά τους· όταν η Ισπανία είχε δύο βασιλιάδες που πάσχιζαν συνεχώς να ξεφύγουν ο ένας από τον άλλον και η Αγγλία μία βασίλισσα με υπουργούς κάτι παλιόμουτρα που δεν ξανάγιναν μέχρι τις μέρες μας –αλήθεια!– κι έναν στρατηγό που –σοβαρά!– είναι αμφίβολο αν υπήρξε ο μεγαλύτερος τσιφούτης ή ο μεγαλύτερος ήρωας του κόσμου· τότε –ναι!– που η κυρία Μάσαμ δεν είχε θέσει εκτός μάχης τη μύτη της μαντάμ Μάλμπορο,⁶ οι άνθρωποι έχαναν τ' αυτιά τους για τη συγγραφή ακόμη και των πιο μειλίχιων πολιτικών φυλλα-

δίων, οι πλούσιες και μακριές περούκες μόλις είχαν αρχίσει να φοριούνται πουδραρισμένες και το πρόσωπο του Λουδοβίκου του Μεγάλου, καθώς του παρέδιδαν τη δική του πίσω από την κουρτίνα του κρεβατιού, φαινόταν –όταν έβγαινε από χει– να δείχνει κάθε μέρα όλο και πιο μακρύ, όλο και πιο γερασμένο, όλο και πιο σκυθρωπό...

Γύρω στα *Χίλια Επτακόσια και Πέντε* σαν να λέμε, όταν βρισκόταν ακόμη στον ένδοξο θρόνο της η βασίλισσα Άννα,⁷ υπήρξαν κάποια πρόσωπα και διαδραματίστηκαν κάποια περιπετειώδη γεγονότα, τα οποία –από τη στιγμή που βρίσκονται σε πλήρη συμφωνία με τον κοσμικό συρμό και το τρέχον γούστο, από τη στιγμή που ήδη παρουσιάζονται στο *Ημερολόγιο του Νιούγκειτ*,⁸ και από τη στιγμή που είναι (ως εκ της ανωνυμίας που θα τηρηθεί) εξόχως ευτελή, άκρως αηδή, και την ίδια στιγμή εντελώς ευχάριστα και συγκινητικά– μπορούν άνετα να εκτεθούν εδώ.

Παρόλο που θα μπορούσε να ειπωθεί –ορθώς, πολύ ορθώς– πως εξόχως ευτελή και άκρως αηδή πρόσωπα παρουσιάστηκαν, απλόχερα και ευφύεστατα, από κάμποσους εξέχοντες συγγραφείς του δικού μας (και τελικά του μέλλοντος) καιρού· παρόλο που για να βαδίσεις στα χνάρια του αθάνατου Φάγκιν⁹ απαιτείται η εξαιρετική ικανότητα μιας υπερβολικά μεγάλης δρασκελιάς, και είναι ίσως αδύνατον: όχι απλά μια παράβαση, αλλά μια αλόγιστη ένδειξη κακής προαίρεσης προς την ογδόη εντολή, να ριχτείς στο ληστρικό κατόπι του μακαρίτη –καίτοι αλήστου μνήμης– Τέρπιν, του φημισμένου Τζακ Σέπαρντ ή του εμβρύου Ντυβάλ¹⁰ παρόλο που ίσως διατυπωθεί ο ισχυρισμός, αφενός, πως μόνο ματαιόδοξοι λιμοκοντόροι θα τολμούσαν να γράψουν επί θεμάτων που έχουν ήδη περιγραφεί από ανθρώπους πραγματικά και επαξίως επιφανείς· αφετέρου, πως αυτά τα θέματα έχουν περιγραφεί τόσο διεξοδικά, ώστε δεν μπορεί να ειπωθεί τίποτα περισσότερο γι' αυτά· και «από τρίτου»

(επιτρέποντας, προς χάριν της επιχειρηματολογίας, τρία μέλη σ' ένα σχήμα λόγου) πως το κοινό έχει ακούσει τόσα πολλά για όλα αυτά, ώστε να έχει βαρεθεί τα παλιόμουτρα, τους κλέφτες, τους φονιάδες και το Νιούγκεϊτ γενικώς· παρόλο που ίσως εγερθούν όλες αυτές οι ενστάσεις –και καθεμιά είναι θαυμάσια– εντούτοις εμείς σχεδιάζουμε να πάρουμε λίγες ακόμη σελίδες από το ημερολόγιο του Ολντ Μπέιλυ,¹¹ για να προσφέρουμε στο κοινό άλλη μια γουλιά από το Πέτρινο Ποτήριον,* ν' ακούσουμε επιπλέον, ανεβασμένοι στο κάρο του θανάτου, κατηγορίζοντας την οδό Όξφορντ, τα γλυκόλογα του Τζακ Κετς¹² και να κρεμαστούμε μαζί του γύρω από τον λαιμό του θύματός του, στο τέλος της δικής μας και της δικής του ιστορίας. Γνωστοποιούμε αμερόληπτα στον αναγνώστη πως θα τον τέρψουμε με μερικές σκηές αχρειοτήτων, σφαγών και σωματικών βασανιστηρίων γενικά, που δεν πρόκειται να βρει, όχι, όχι σε... Αλλ' ας αφήσουμε τις συγκρίσεις. Τέτοια πράγματα είναι απεχθή.

Το έτος 1705, λοιπόν, είτε επειδή η βασίλισσα της Αγγλίας ένωθε πράγματι σοβαρά ανήσυχη με την ιδέα πως ένας Γάλλος πρίγκιπας θα καταλάμβανε τον ισπανικό θρόνο· είτε επειδή ήταν τρυφερά αφοσιωμένη στον αυτοκράτορα της Γερμανίας· ή επειδή ήταν υποχρεωμένη να ξεκαθαρίσει βίαια τη διένεξη του Γουλιέλμου της Οράγγης, που μας ανάγκασε να πληρώσουμε και να πολεμήσουμε για τις ολλανδικές επαρχίες του· ή επειδή ο αξιολύπητος γερο-Λουδοβίκος, ο δέκατος τέταρτος, την τρώμαζε στ' αλήθεια· ή επειδή η Σάρα Τζένινγκς και ο σύζυγός της¹³ γύρευαν καυγάδες, γνωρίζοντας πόσα θα κέρδιζαν· –όποιος κι αν ήταν ο λόγος, τέλος πάντων– είχε καταστεί προφανές

* Αυτό, όπως γνωρίζει η Δεσποσύνη σας, είναι η εξευγενισμένη ονομασία για τις φυλακές Νιούγκεϊτ της αυτής μεγαλειότητας. – Εκ της Αρχισυνταξίας.

πως ο πόλεμος θα συνεχιζόταν και η παρουσία στρατιωτών και στρατολόγων, παρελάσεων και επιθεωρήσεων, γυμνασίων, πατριωτικών επιδείξεων, τυμπάνων, εκρήξεων και πολεμικού ενθουσιασμού, ήταν τόσο έντονη όσο το έτος 1801 –όπως όλοι θυμόμαστε– όταν ο Κορσικανός τυχάρπαστος¹⁴ απείλησε τις ακτές μας. Ένα στρατολογικό απόσπασμα κι ένας λοχαγός από το σύνταγμα του Κατς¹⁵ (που είχε κατακρεουργηθεί στο Μπλέγγχαϊμ¹⁶ την προηγούμενη χρονιά) βρίσκονταν τώρα στην Κομητεία του Ουώργουικσαϊρ· και, με ορμητήριο το Ουώργουικ, ο λοχαγός και ο συνοδός του, ο δεκανέας, συνήθιζαν να περιοδεύουν ανά την ύπαιθρο, αναζητώντας ήρωες για να γεμίσουν τα κενά στα στρατεύματα του Κατς – και περιπέτειες για να σκοτώσουν τις πληκτικές ώρες της επαρχιακής ζωής.

Ο λοχαγός μας, Πλουμ, και ο λοχίας Κάιτ¹⁷ (παρεμπιπτόντως, τότε ήταν που οι διάσημοι αυτοί αξιωματικοί της στρατολογίας έκαναν τις φάρσες τους στο Σρούσμπερι) επιδίδονταν με τη μέγιστη ακρίβεια στους τρόπους των ηρώων του Φάρκουαρ. Περιφέρονταν από το Ουώργουικ στο Στράτφορντ και από το Στράτφορντ στο Μπέρμιγχαμ, πείθοντας τα χωριατόπουλα της Κομητείας του Ουώργουικ ν' αντικαταστήσουν το αλέτρι με τη λόγχη και στέλνοντας, από καιρό σε καιρό, μικρά αποσπάσματα νεοσυλλέκτων για να επιμηκύνουν τις γραμμές του Μάλμπορο και να θρέψουν τα πεινασμένα κανόνια στο Ρέμιλιζ και στο Μαλπλακέ.¹⁸

Από αυτούς τους δύο κυρίους, που πρόκειται να παίξουν σημαντικότερο ρόλο στην ιστορία μας, μόνο ο ένας ήταν, ίσως, γέννημα θρέμμα Βρετανός. Λέμε ίσως, γιατί ο περί ου ο λόγος άνθρωπος ήταν και ο ίδιος πολύ αβέβαιος και, πρέπει να προσθέσουμε, εντελώς αδιάφορος για τη γενέτειρά του. Μιλώντας όμως την αγγλική γλώσσα και έχοντας περάσει, ως επί το πλείστον, τη ζωή του στην υπηρεσία του Βρετανικού Στρατού, προέβαλλε την ανεκτά θεμιτή αξίωση να φέρει τον επιβλητικό

τίτλο του Βρετανού. Το όνομά του ήταν Πήτερ Μπροκ, ή αλλιώς δεκανέας Μπροκ, του συντάγματος δραγόνων του λόρδου Κατς. Ήταν περίπου πενήντα επτά ετών (ακόμη κι αυτό το στοιχείο ουδέποτε εξακριβώθηκε): ύψος, περίπου 1,67 μ.: βάρος, σχεδόν ενενήντα τρία κιλά: μ' ένα στέρνο που θα το ζήλευε κι ο ίδιος ο διάσημος Λιτς.¹⁹ μπράτσα που έμοιαζαν με πόδια χορευτή όπερας: στομάχι τόσο ελαστικό, που θα μπορούσε να βολευτεί με οποιαδήποτε παρεχόμενη ή κλεμμένη ποσότητα τροφής: μεγάλη έφεση στα δυνατά οινοπνευματώδη ποτά και αξιόλογη δεξιότητα στην εκτέλεση τραγουδιών της τάβλας: όχι του λεπτότερου είδους. Λάτρευε τ' αστεία, από τα οποία έκανε πολλά και επιεικώς άσχημα. Όταν ήταν ικανοποιημένος, γινόταν απλά άξεστος, θορυβώδης και καλοσυνάτος. Όταν θύμωνε, αποτελούσε την απόλυτη προσωποποίηση της κακίας: τυραννούσε, βλαστημούσε, χιμούσε, τσακωνόταν, όπως το συνηθίζουν κατά καιρούς οι κύριοι του επαγγέλματος και της μόρφωσής του.

Ο κύριος Μπροκ ήταν ακριβώς αυτό που είχε προσάψει στον εαυτό του ο Μαρκήσιος του Ροδίλ²⁰ στη διάρκεια μιας διακήρυξης προς τους στρατιώτες του, μετά την άτακτη φυγή τους: ένα *hijo de la guerra*, ένα παιδί του πολέμου. Όχι επτά πόλεις, αλλά ένα ή δύο συντάγματα θα μπορούσαν να διεκδικήσουν την τιμή της γέννησής του, δεδομένου ότι η μητέρα του –το όνομα της οποίας πήρε– ακολούθησε, ως άμαχος συνοδός εκστρατείας, ένα φιλομοναρχικό σύνταγμα, για να προσχωρήσει έπειτα στις τάξεις των υπέρμαχων του κοινοβουλευτισμού και να πεθάνει τελικά στη Σκωτία, όταν τη διοικούσε ο Μονκ.²¹ Έτσι η πρώτη δημόσια εμφάνιση του κυρίου Μπροκ έγινε με την ιδιότητα του μικρού τυμπανιστή στο σύνταγμα των Κολντστρίμερς, πλάι στον ίδιο τον στρατηγό, όταν προέλασε από τη Σκωτία στο Λονδίνο και ταυτόχρονα από μια δημοκρατία σε μια μοναρχία. Έκτοτε ο Μπροκ έμεινε στον στρατό. Επιπλέον πρέπει να πήρε κά-

ποια προαγωγή, αν κρίνουμε από το γεγονός πως αναφερόταν –εξαιρετικά σπάνια– σε κάποιο σώμα το οποίο τελούσε υπό τις διαταγές του στη μάχη· αν και ίσως ανήκε στην πλευρά των ηττημένων. Ένα χρόνο ακριβώς πριν από την έναρξη αυτής της αφήγησης, αποτελούσε την τελευταία ελπίδα του Μόρντοντ στο Σέλλενμπεργκ,²² υπηρεσία για την οποία έλαβε την υπόσχεση να ανταμειφθεί μ' ένα ζευγάρι επωμίδες. Τις έχασε, εντούτοις, και παραλίγο να τουφεκιστεί (η μοίρα, όμως, δεν θέλησε να τελειώσει τη σταδιοδρομία του με τέτοιο τρόπο) για μέθη και απειθαρχία αμέσως μετά τη μάχη. Έχοντας, ωστόσο, επιδείξει εξαιρετική ανδρεία στο Μπλέγγχαιμ, αποκαταστάθηκε κάπως στα μάτια των ανωτέρων του, οι οποίοι θεώρησαν σκόπιμο να τον στείλουν στην Αγγλία με σκοπό τη στρατολόγηση, απομακρύνοντάς τον παράλληλα από το σύνταγμα, όπου η ανδρεία του έκανε απλώς το παράδειγμα των εκτρόπων του πιο επικίνδυνο.

Ο επικεφαλής αξιωματικός του κυρίου Μπροκ ήταν ένας λεπτός νεαρός κύριος είκοσι έξι ετών, ο οποίος είχε τη δική του ιστορία, αν έμπαινε κανείς στον κόπο να ερευνήσει. Ήταν Βαυαρός στην καταγωγή (με μητέρα Αγγλίδα αριστοκρατικής οικογενείας) και απολάμβανε μαζί με άλλα δώδεκα αδέρφια τον τίτλο του κόμη. Φυσικά, τα έντεκα από αυτά ήταν απένταρα: ένας ή δύο ιερείς, ένας μοναχός, έξι ή επτά σε διάφορες στρατιωτικές υπηρεσίες και ο μεγαλύτερος στην πατρική γη, στο Σλος Γκάλγκενσταϊν, όπου εξέτρεφε άλογα, κυνηγούσε αγριογούρουνα και εξαπατούσε μισθωτές σ' ένα μεγάλο σπίτι με λιγοστούς πόρους, αναγκασμένος να συμπεριφέρεται σαν γουρούνι στον τόπο κατοικίας του όλο τον χρόνο και σαν πραγματικός άρχοντας για έναν μήνα στην πρωτεύουσα, όπως συνηθίζουν να κάνουν τόσοι και τόσοι ευγενείς. Ο νεαρός μας κόμης Γουσταύος Αδόλφος Μαξιμιλιανός ντε Γκάλγκενσταϊν υπηρέτησε στον γαλλικό στρατό ως ιπποκόμος κάποιου ευγενούς, θήτευσε στην

προσωπική φρουρά της αυτού μεγαλειότητας, έγινε υπολοχαγός και ύστερα λοχαγός του βαυαρικού στρατού και, μετά τη μάχη του Μπλέγγχαϊμ, όταν δύο συντάγματα Γερμανών πέρασαν στην πλευρά των νικητών, βρέθηκε ανάμεσά τους. Την εποχή που αρχίζει αυτή η ιστορία, απολάμβανε ήδη επί ένα και πλέον έτος το προνόμιο του αγγλικού μισθού. Είναι περιττό να εξιστορήσουμε πώς κατάφερε να βρεθεί στο συγκεκριμένο σύνταγμα, πώς ανέκυψε ότι ο ωραίος Τζων Τσώρτσιλ γνώριζε τη μητέρα του νεαρού κυρίου πριν από τον γάμο της, όταν αμφότεροι ήταν απένταροι παρατρεχάμενοι στην αυλή του Καρόλου του Δευτέρου. Είναι, νομίζουμε, εντελώς ανώφελο να επαναλάβουμε το όλο σκάνδαλο, το οποίο γνωρίζουμε λεπτομερώς, αναφέροντας ένα προς ένα τα γεγονότα. Ιδού, ωστόσο, ο Γουσταύος Αδόλφος, σ' ένα μικρό πανδοχείο ενός μικρού χωριού της Κομητείας Ουώργουικ, κάποιο φθινοπωρινό δειλινό του έτους 1705. Τη στιγμή ακριβώς που αρχίζει η ιστορία μας, αυτός και ο κύριος Μπροκ, ο δεκανέας και φίλος του, βρίσκονταν καθισμένοι σ' ένα στρογγυλό τραπέζι μπροστά στο τζάκι της κουζίνας, ενώ ο μικρός σταυλίτης έκοβε βόλτες στο χορτάρι, μπροστά στην πόρτα του πανδοχείου, κρατώντας δυο μαύρα, σιλπνά, καλοταϊσμένα, καμαρωτά, φλαμανδικά άλογα με μακριές ουρές και κλασικό προφίλ, τα οποία ανήκαν στους κυρίους που χαλάρωναν τώρα στο πανδοχείο Μπεγκλ. Οι δύο κύριοι κάθονταν με την άνεσή τους στο τραπέζι, πίνοντας ορεινό κρασί· κι αν ο αναγνώστης φαντάζεται – από τη δική μας αδρή περιγραφή του βίου τους ή από τη δική του τυφλότητα και πίστη στην τελειότητα της ανθρώπινης φύσης – πως ο ήλιος εκείνου του φθινοπωρινού δειλινού θα μπορούσε να φωτίσει, σε οποιαδήποτε επαρχία ή πόλη, γραφείο ή χωράφι, στη βασιλική αυλή ή στο Νιούγκεϊτ, μεθυσμένους ή νηφάλιους, μεγαλύτερους λεχρίτες από τον κόμη Γουσταύο Γκάλγκενσταϊν και τον δεκανέα Μπροκ, σφάλλει κατάφωρα και η γνώση του της ανθρώπινης φύσης είναι ανάξια

λόγου. Αν δεν ήταν δύο διαπρεπείς λεχρίτες, γιατί να εκθέσουμε λεπτομερώς τις ιστορίες τους; Τι θα τον ενδιέφερε τον κόσμο γι' αυτούς; Ποιος θα έχωνε τη μύτη του στην πληκτική αρετή, στο ανιαρό συναίσθημα ή στη βλακώδη αθωότητα, όταν η αχρειότητα –η απολαυστική αχρειότητα– είναι το μόνο πράγμα που θέλουν ν' ακούσουν οι αναγνώστες των ρομάντζων;

Ο μικρός σταυλίτης, που οδηγούσε τα δυο μαύρα φλαμανδικά άλογα στο χορτάρι, ενδεχομένως να τα είχε βάλει στον σταύλο αντί να προσφέρει στα ζωντανά το αμφίβολο όφελος μιας ήπιας άσκησης στο δροσερό εσπερινό αεράκι, δεδομένου ότι οι ιδιοκτήτες τους δεν τα είχαν κουράσει με μακρινή πορεία ή δυνατό καλπασμό και το λείο και γυαλιστερό τρίχωμά τους δεν είχε ιδρώσει καθόλου. Όμως ο μικρός είχε πάρει συγκεκριμένη εντολή να περιφέρει έτσι τα άλογα μέχρι νεότερων διαταγών από τους κυρίους που ξεκουράζονταν στην κουζίνα του Μπεγκλ· και οι χασομέρηδες του χωριού φαίνονταν τόσο ευχαριστημένοι με τα ζώα, τις κομφές τους σέλες και τα γυαλιστερά χάμουρα, που θα ήταν κρίμα να τους στερήσει τη χαρά ενός τόσο ειδυλλιακού θεάματος. Πάνω στο άλογο του κόμη ήταν ριγμένο ένα εκλεκτό κόκκινο ύφασμα, που έφερε –πλούσια κεντημένα με κίτρινο νήμα– το τεράστιο έμβλημα του τίτλου του κι ένα κρυπτογράφημα σε κάθε άκρη. Λίγο πιο κάτω μπορούσε να διακρίνει κανείς ένα ζευγάρι θαυμάσιους ασημένιους αναβολείς και, λίγο πιο πάνω, ένα ζευγάρι ασημόδετα πιστόλια, που αναπαύονταν σε θήκες από δέρμα αρκούδας. Η στομίδα του χαλινού ήταν επίσης ασημένια και το κεφάλι του αλόγου στολισμένο με πολλές καλόγουστες κορδέλες. Για το άτι του δεκανέα αρκεί να πούμε πως τα στολίδια ήταν μπρούντζινα, το ίδιο λαμπερά, αν και όχι –ίσως– τόσο μεγάλης αξίας όσο εκείνα που στόλιζαν το άλογο του λοχαγού. Πρώτα τ' αγόρια, που έπαιζαν στο χορτάρι, διέκοψαν το παιχνίδι τους κι έπιασαν κουβέντα με τον μικρό σταυλίτη· ύστερα ακολούθησαν οι κυράδες του χωριού· και μετά,

σουλατσάροντας μία μία ή δύο δύο, ήρθαν οι ανύπαντρες κοπέλες, που τις τραβούν οι στρατιώτες όπως τραβά τις μύγες το μέλι. Σε λίγο άρχισαν να καταφθάνουν οι άρρενες και –ιδού!– ο εφημέριος της ενορίας, που έκανε τον εσπερινό του περίπατο με την κυρία Ντομπς και τα τέσσερα βλαστάρια του, έσμιξε τελικά με το ποίμνιό του.

Σε τέτοιας λογής ακροατήριο ο μικρός σταυλίτης εξήγησε πως τα ζώα ανήκαν στους δύο κυρίους που ξεκουράζονταν τώρα στο Μπεγκλ –ο ένας: νεαρός με χρυσαφένια μαλλιά, ο άλλος: ηλικιωμένος ψαρομάλλης· και οι δύο με κόκκινα σακάκια· και οι δύο με μπότες ιππέως– προκαλώντας αδιάκοπα πήγαινε έλα στο πανδοχείο και απαιτώντας κάθε φορά το καλύτερο. Ύστερα έδωσε σε μερικά φιλαράκια του μια διάλεξη για τα προσόντα των αλόγων· και ο εφημέριος –άνθρωπος πολυμαθέστατος, πραγματικός διδάκτωρ– εξήγησε στους χωρικούς πως ο ένας ταξιδιώτης θα πρέπει να ήταν κόμης, ή τουλάχιστον να είχε στην κατοχή του το κάλυμμα του αλόγου ενός κόμη· αποφάνθηκε πως οι αναβολείς ήταν από πραγματικό ασήμι και συγκράτησε την ορμή του γιου του, Γουλιέλμου του Νασσάου Ντομπς, ο οποίος επέμενε να καβαλικέφουν τα ζώα και ο οποίος εξέφρασε τη λαχτάρα να πυροβολήσει μ' ένα από τα πιστόλια.

Κι ενώ εξελισσόταν η σχετική οικογενειακή συζήτηση, οι κύριοι –των οποίων η άφιξη είχε προκαλέσει τόσο ενδιαφέρον– βγήκαν στο κατώφλι του πανδοχείου και ο μεγαλύτερος (και πιο εύσωμος) φάνηκε να χαμογελά στον σύντροφό του· ύστερα, βάδισε νωχελικά στο χορτάρι, δείχνοντας να αντιμετωπίζει με εξαιρετικά καλοπροαίρετη ικανοποίηση τη σύναξη των χωρικών, που κοίταζαν επίμονα αυτόν και τα τετράποδα.

Ο κύριος Μπροκ, όταν είδε τον λαϊμοδέτη και το ράσο του εφημερίου, έβγαλε ευλαβικά το καστόρινο καπέλο του και χαιρέτησε τον κληρικό.

«Ελπίζω η αγιότης σας να μην εμποδίσει τον πιτσιρικά»,

είπε. «Νομίζω πως τον άκουσα να ζητά να καβαλικέφει και, είτε προτιμά το άλογό μου, είτε το άλογο της ευγενείας του, είμαι βέβαιος πως κάνει το ίδιο. Μην φοβάστε, κύριε! Τα άλογα δεν είναι κουρασμένα· σήμερα διανύσαμε μόνο εβδομήντα μίλια και ο πρίγκιπας Ευγένιος έκανε κάποτε εκατόν πενήντα μίλια πάνω σ' αυτό το άλογο -κύριε- από την ανατολή μέχρι τη δύση του ήλιου».

«Θεέ και Κύριε! Πάνω σε ποιο άλογο;» ρώτησε ο δόκτωρ Ντομπς με μεγάλη σοβαρότητα.

«Πάνω σ' αυτό, κύριε, στο δικό μου: δεκανέας Μπροκ, ιδιοκτήτης του Γουλιέλμου του Νασσάου, αυτού του μαύρου... των δραγόνων του Κατς. Ο ίδιος ο πρίγκιπας μου το έδωσε, κύριε, ύστερα από τη μάχη του Μπλέγγαϊμ, γιατί μια μπάλα κανονιού μου πήρε τα πόδια, την ώρα ακριβώς που πετσόκοβα δύο Λαχανάδες²³ που τον είχαν πιάσει αιχμάλωτο».

«Τα πόδια σας, κύριε!» είπε ο «διδάκτωρ». «Έλα Θεέ μου! Από έκπληξη σε έκπληξη με πηγαίνετε!»

«Όχι, όχι, όχι τα δικά μου πόδια, του αλόγου μου εννοώ, κύριε· και ο πρίγκιπας μου έδωσε τον Γουλιέλμο του Νασσάου την ίδια μέρα».

Στα παραπάνω λόγια δεν δόθηκε καμιά άμεση απάντηση· αλλά ο «διδάκτωρ» κοίταξε την κυρία Ντομπς, και η κυρία Ντομπς και τα υπόλοιπα παιδιά κοίταξαν τον μεγαλύτερο γιο της, που χαμογέλασε πλατιά και είπε: «Δεν είναι υπέροχο;»

Ο δεκανέας δεν απάντησε, αλλά -ξαναρχίζοντας την αφήγησή του- έδειξε το άλλο άλογο και είπε: «Αυτό το άλογο, κύριε -καλό όσο και το δικό μου- αυτό το άλογο με τους ασημένιους αναβολείς, είναι το άλογο της εξοχότητάς του, του λοχαγού κόμη Μαξιμιλιανού Γουσταύου Αδόλφου ντε Γκάλγκενσταϊν, λοχαγού του ιππικού και της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας». Στο σημείο αυτό ανασήκωσε το καπέλο του με πάσα επισημότητα και όλο το πλήθος -ακόμη κι ο εφημέριος- τον μιμήθηκαν.

«Τον φωνάζουμε Γεώργιο της Δανιμαρκίας, κύριε, σε ένδειξη φιλοφρόνησης προς τον σύζυγο της αυτής μεγαλειότητας: είναι κι αυτός από τη μάχη του Μπλέγχχάιμ, κύριε· ο στρατάρχης Ταλάρντ τον ίππευε εκείνη την ημέρα· και γνωρίζετε πώς πιάστηκε αυτός αιχμάλωτος από τον κόμη;»

«Γεώργιος της Δανιμαρκίας, στρατάρχης Ταλάρντ, Γουλιέλμος του Νασσάου! Αυτό είναι πραγματικά παράξενο, εκπληκτικό! Μα, κύριε, ουδόλως γνωρίζετε πως, αυτή τούτη τη στιγμή, βρίσκονται μπροστά σας άλλα δύο έμβια όντα, τα οποία φέρουν αυτά τα σεβαστά ονόματα! Παιδιά μου, ελάτε μπροστά! Κοιτάξτε εδώ, κύριε: αυτά τα παιδιά έχουν πάρει τα ονόματά τους από τον εκλιπόντα μονάρχη μας και από τον σύζυγο της σημερινής μας βασίλισσας αντίστοιχα».

«Και μάλιστα πολύ ωραία ονόματα, κύριε· και οι νεαρούληδες, επίσης, πολύ άξιοι για την τιμή· και προτείνω, με την άδεια της ιεροσύνης και της δεσποσύνης σας, ο Γουλιέλμος του Νασσάου να καβαλικέψει τον Γεώργιο της Δανιμαρκίας και ο Γεώργιος της Δανιμαρκίας να καβαλικέψει τον Γουλιέλμο του Νασσάου».

Όταν τελείωσε αυτή η αγόρευση του δεκανέα, το πλήθος ξέσπασε σε επευφημίες αφοσίωσης· με πολύ σοβαρότητα βοήθησαν τα δύο αγόρια ν' ανέβουν στις σέλες και, κρατώντας –ο δεκανέας– τα γκέμια του ενός, ανέθεσε μ' εμπιστοσύνη το άλλο στον μικρό σταυλίτη. Έτσι βάδισαν μαζί, μεγάλοπρεπα, πάνω κάτω στο χορτάρι.

Η δημοτικότητα που κέρδισε ο κύριος Μπροκ μ' αυτόν τον παραπλανητικό ελιγμό ήταν πολύ μεγάλη. Όσο για τα ονόματα των αλόγων και των παιδιών (τα οποία συνέπεσαν τόσο ασυνήθιστα) είναι απλά ζήτημα δικαιοσύνης να δηλώσουμε πως η βάρφτιση των τετραπόδων είχε γίνει μόλις ένα ή δύο λεπτά πριν από την εμφάνιση του δραγόνου στην πρασιά. Γιατί, ομολογούμενως, δεν είχε πάψει στιγμή να παρακολουθεί με διερευνητικό

βλέμμα τα τεκταινόμενα, καθισμένος δίπλα στο παράθυρο του πανδοχείου, και η παρέλαση των αλόγων, η οποία είχε στόχο να προκαλέσει τον θαυμασμό των χωρικών, δεν ήταν παρά ένα είδος κινητής διαφήμισης για τους ιππείς.

Εκτός από το αγόρι – που τώρα ήταν απασχολημένο με τ' άλλο- γα- τον ιδιοκτήτη και την ιδιοκτήτρια του πανδοχείου Μπεγκλ, υπήρχε κι άλλο ένα πρόσωπο συνδεδεμένο μ' αυτήν την επιχείρηση: μια πολύ έξυπνη, όμορφη, φιλάρεσκη νεαρή υπηρέτρια, που γελούσε νευρικά, περίπου δεκαέξι ετών, η οποία άκουγε στο οικείο όνομα Κατ και περιποιόταν τους κυρίους στην αίθουσα υποδοχής, ενώ η ιδιοκτήτρια μαγειρεύε το δείπνο τους στην κουζίνα. Αυτό το νεαρό άτομο είχε εκπαιδευτεί στο πτωχοκομείο του χωριού και, αφού ανακηρύχθηκε από τον δόκτορα Ντομπς και τον διευθυντή του σχολείου η πιο οκνηρή, βρώμικη και παράφορη μικρή σουσουράδα με την οποία έτυχε ν' ασχοληθούν ποτέ και οι δυο τους, έλαβε ελάχιστες γραμματικές γνώσεις (όντως πρέπει να δηλώσουμε πως η νεαρή κυρία ήταν αγράμματη), και υποχρεώθηκε –στην ηλικία των εννέα ετών- να μπει μαθητεύομενη στην κυρία Σκορ, συγγενή της και ιδιοκτήτρια του πανδοχείου Μπεγκλ.

Αν η δεσποινίς Κατ ή Κάθρην Χωλ ήταν βρωμιάρα και πονηρή, η κυρία Σκορ ήταν πραγματική μέγαιρα μπροστά της: και, στη διάρκεια των επτά χρόνων της μαθητείας της, η μικρή ήταν απόλυτα στο έλεος της κυρίας της. Ωστόσο, μολονότι απίστευτα τσιγκούνα, ζηλόφθονη και βίαιη, ενώ η υπηρέτρια της ήταν τεμπέλα και σπάταλη και ο σύζυγός της φαινόταν να κάνει πλάτες στο κορίτσι, η κυρία Σκορ ανέχτηκε τα καμώματα, την τεμπελιά και τα καπρίτσια της τσούπρας, χωρίς να θελήσει ποτέ να την απολύσει από το Μπεγκλ. Η αλήθεια είναι πως η δεσποινίς Κάθρην ήταν σπουδαία καλλονή και, για δύο χρόνια περίπου, αφότου άρχισε να εξαπλώνεται η φήμη της, η πελατεία του πανδοχείου αυξήθηκε σε τεράστιο βαθμό.

Όταν υπήρχε διαφωνία για το αν οι αγρότες, επιστρέφοντας από την αγορά, θα κατανάλωναν άλλο ένα «κατοσταράκ'», η Κάθρην, εμφανιζόμενη με το εν λόγω σκεύος, γινόταν αιτία να κατεβάσουν αμέσως μερικά ποτήρια και να τα πληρώσουν χωρίς πολλά πολλά. Κι όταν η δεσποινίς Κάθρην ρωτούσε τον ταξιδιώτη, που σχεδίαζε να συνεχίσει την πορεία του μέσα στη νύχτα για να κοιμηθεί στο Κόβεντρυ ή το Μπέρμιγχαμ, αν θα ήθελε φωτιά στο δωμάτιό του, κατά κανόνα τον τουμπάριζε να πιάσει το δωμάτιο, παρόλο που προηγουμένως μπορεί ο ίδιος να είχε ορκιστεί στην κυρία Σκορ πως ούτε για χίλιες γκινέες δεν θ' απουσίαζε από το σπίτι του εκείνη τη νύχτα. Το κορίτσι είχε, επίσης, μισή ντουζίνα αγαπητικούς στο χωριό· κι αυτοί το θεωρούσαν χρέος τιμής να ξοδεύουν τα χρήματά τους στην ταβέρνα όπου εργαζόταν και κατοικούσε εκείνη. Ω γυναίκα, όμορφη γυναίκα! Πώς μπορείς και σέρνεις απ' τη μύτη και τις πιο σθεναρές αποφάσεις! Τι φλογερά πάθη μπορείς ν' ανάψεις μ' ένα μόνο σπινθηροβόλο βλέμμα σου! Τι φέματα κι ασήμαντες ανοησίες μπορείς να μας κάνεις ν' ακούσουμε σαν να ήταν θεϊκές αλήθειες ή υπέροχα ευφυολογήματα! Και, πάνω απ' όλα, πόσο ποτό κακής ποιότητας μπορείς να μας κάνεις να κατεβάσουμε, όταν αποθέσεις ένα φιλί μέσα στο ποτήρι· κι αυτό αρκεί για να νομάσουμε το δηλητήριο κρασί!

Εδώ που τα λέμε, το ορεινό κρασί που προσφερόταν στο Μπεγκλ ήταν απαίσιο, αλλά η κυρία Κατ, που το σερβίριζε στους δύο στρατιώτες, τους το έκανε τόσο αρεστό, ώστε θεώρησαν υποφερτό ή ακόμη και ευχάριστο καθήκον τους να κατεβάσουν το περιεχόμενο μιας δεύτερης μπουκάλας. Το θαύμα είχε επέλθει ακαριαία με μόνη την εμφάνισή της, γιατί ενώ εκείνη ακριβώς τη στιγμή ο κόμης βλαστημούσε το κρασί, την ιδιοκτήτρια, τον οينوπαραγωγό και το αγγλικό έθνος γενικά, μόλις μπήκε η νεαρή γυναίκα και (επιλέγοντας να διακόψει έτσι τις βλαστήμιες) είπε: «Αμέσως, εξοχότατε· η εξοχότητά σας με κάλεσε,

νομίζω!» ο Γουσταύος Αδόλφος σφύριξε, κάρφωσε έντονα το βλέμμα του πάνω της και, δείχνοντας αποσβολωμένος από το παρουσιαστικό της, αρκέστηκε, αντί άλλης απαντήσεως, να κατεβάσει μονορούφι ένα ολόκληρο ποτήρι κρασί.

Ο κύριος Μπροκ, εντούτοις, δεν ήταν με κανέναν τρόπο το ίδιο σαστισμένος με τον λοχαγό του. Ήταν τριάντα χρόνια μεγαλύτερος από τον τελευταίο και στα πενήντα χρόνια στρατιωτικής ζωής είχε μάθει ν' αντιμετωπίζει τον πιο επικίνδυνο εχθρό, αλλά και την ωραιότερη γυναίκα, με την ίδια τολμηρή, ψυχρή αποφασιστικότητα να νικήσει.

«Καλή μου Μαίρη», είπε τότε αυτός ο κύριος, «η εξοχότητά του είναι λόρδος· δηλαδή, κάτι αντίστοιχο με λόρδο· παρόλο που επιτρέπει σε τόσο ταπεινούς τύπους όπως εγώ να πίνουν μαζί του».

Η Κάθρην έκανε μια βαθιά υπόκλιση και είπε: «Το λοιπόν, δεν ξέρω αν χωρατεύετε με μια φτωχή χωριατοπούλα, όπως το συνηθίζετε όλοι εσείς οι κύριοι του στρατού, αλλά η εξοχότης του μοιάζει με λόρδο· παρόλο που δεν έχω δει ποτέ κανέναν, βεβαίως».

«Τότε πώς ξέρεις ότι μοιάζω με λόρδο, όμορφη Μαίρη;» είπε ο λοχαγός παίρνοντας θάρρος.

«Όμορφη Κάθρην... Θέλω να πω... Κάθρην, αν αγαπάτε, κύριε».

Εδώ ο κύριος Μπροκ ξέσπασε σε βροντερά γέλια και, ξεφωνίζοντας με πολυάριθμους όρκους, πως το σωστό ήταν αυτό που είπε στην αρχή, την παρακίνησε να του δώσει ένα σκαστό φιλί.

Στο αίτημά του, η όμορφη Κάθρην τραβήχτηκε και μουρμούρισε κάτι σαν: «Κοντά τα χέρια σου, πρόστυχε τύπε! Ορίστε μας! Σκαστό φιλί! Καημένη χωριατοπούλα», κτλ, κτλ, πηγαίνοντας να σταθεί, σάμπως για προστασία, στο πλευρό του λοχαγού. Κι αυτός ο κύριος έδειχνε επίσης πολύ θυμωμένος, αλλά αν είχε

θυμώσει στη θέα της αθωότητας, που είχε προσβληθεί τόσο πολύ, ή της θρασύτητας του δεκανέα, που τόλμησε να πάρει μεζέ πρώτος, αυτό δεν είμαστε σε θέση να το γνωρίζουμε.

«Άκουσέ με προσεκτικά, κύριε Μπροκ!» εξεμάνη. «Δεν πρόκειται ν' ανεχτώ τέτοιου είδους ελευθεριότητες μπροστά μου. Θυμήσου: μόνο και μόνο από καταδεκτικότητα σου επιτρέπω να μοιράζεσαι το κρασί μου. Πρόσεχε μήπως αντί γι' αυτό, σου δώσω μια γεύση απ' το ραβδί μου». Και, λέγοντας αυτά, έβαλε με προστατευτικό τρόπο το ένα του χέρι γύρω από τη μέση της κυρίας Κάθρην, κρατώντας το άλλο σφιγμένο πολύ κοντά στη μύτη του δεκανέα.

Η κυρία Κάθρην, καταβάλλοντας το μέρισμά της σ' αυτήν την πράξη του κόμη, έκανε άλλη μια βαθιά υπόκλιση και είπει: «Σας ευχαριστώ, λόρδε μου». Αλλά η απειλή του Γκάλγκενσταϊν δεν έκανε την παραμικρή εντύπωση στον κύριο Μπροκ, δεδομένου ότι όντως δεν υπήρχε κανένας λόγος για τον οποίο θα έπρεπε να του κάνει· γιατί ο δεκανέας, σ' έναν αγώνα γρονθοπατινάδας, θα μπορούσε να κάνει τον αρχηγό του αλοιφή μέσα σε δέκα λεπτά. Έτσι αρκέστηκε να πει: «Εντάξει, αξιότιμε λοχαγέ, δεν έγινε και κανένα κακό. Είναι τιμή για τον φουκαρά τον γερο-Μπροκ να κάθεσαι στο τραπέζι μαζί σας, και ζητώ συγγνώμη, ασφαλώς».

«Αληθινά, Πήτερ, πιστεύω πως το εννοείς· έχεις κάθε λόγο, ε, Πήτερ; Αλλά μείνε ήσυχος, φίλε· ακόμη κι αν σε χτυπούσα, δεν θα σε πονούσα».

«Το ξέρω πως δεν θα το κάνατε», απάντησε ο Μπροκ, ακουμπώντας το χέρι του στην καρδιά του με μεγάλη σοβαρότητα· κι έτσι αποκαταστάθηκε η ειρήνη και ήπιαν ο ένας στην υγεία του άλλου. Η δεσποινίς Κάθρην ευδόκησε ν' ακουμπήσει τα χείλη της στο ποτήρι του λοχαγού, ο οποίος ορκίστηκε πως το κρασί μετατράπηκε έτσι σε νέκταρ και, μολονότι το κορίτσι δεν είχε ξανακούσει το συγκεκριμένο ποτό, δέχτηκε τη φιλοφρόνη-

ση σαν φιλοφρόνηση και ανταπέδωσε χαμογελώντας αυτάρεσσα.

Η καημενούλα δεν είχε ξαναδεί άντρα τόσο όμορφο ή τόσο κομψά ντυμένο σαν τον κόμη και, μέσα στην απλοϊκότητα της κοκεταρίας της, άφησε την ικανοποίησή της να φανεί απροκάλυπτα. Τίποτα δεν θα μπορούσε να είναι πιο χονδροειδές από τον τρόπο με τον οποίο την κολάκευε ο κύριος. Αλλά γι' αυτό, ίσως, τα λόγια του –τα οποία υπολείπονταν σε διακριτικότητα– να ήταν πιο αποτελεσματικά. Και, παρόλο που εκείνη έλεγε σε κάθε του φράση: «Ω, ελάτε τώρα, λόρδε μου!» και «Μπα, λοχαγέ, πώς μπορείτε να κολακεύετε κάποια έτσι;» και «Η εξοχότητά σας με κοροϊδεύει!» και άλλες σχετικές ευγένειες που χρησιμοποιούνται σε τέτοιες περιπτώσεις, ήταν προφανές από την ταραχή, το κοκκίνισμα και το πλατύ χαμόγελο ικανοποίησης, που φώτιζε τα αφράτα χαρακτηριστικά της χωριατοπούλας καλλονής, πως τα πρώτα εγχειρήματα του κόμη είχαν αποβεί υπερβολικά επιτυχή. Όταν, συνεχίζοντας την επίθεσή του, έβγαλε από τον λαιμό του ένα μικρό μενταγιόν (που του είχε δώσει κάποια Ολλανδή κυρία στην Μπριλ) και ικέτευσε τη δεσποινίδα Κάθρην να το φορέσει για χάρη του και τη χάιδεψε κάτω από το πιγούνι και την αποκάλεσε «τριανταφυλλάκι» του, η εξέλιξη των πραγμάτων ήταν αρκετά φανερή: όποιος έβλεπε την έκφραση του κυρίου Μπροκ εκείνη τη στιγμή, θα αποφαινόταν, το δίχως άλλο, υπέρ της προόδου του ακαταμάχητου αριστοκράτη Ολλανδού κατακτητή.

Έχοντας μεγάλη κλίση στη χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο επικοινωνία, η ωραία μας σερβιτόρα έδωσε στους δύο συντρόφους της μακροσκελή αναφορά όχι μόνο για τον εαυτό της, αλλά και για πολλά άλλα πρόσωπα του χωριού, που ήταν σε θέση να παρατηρεί από το παράθυρο, απέναντι από το οποίο στεκόταν.

«Μάλιστα, εξοχότατε», είπε. «Λόρδε μου, θέλω να πω· δεκάξι τον περασμένο Μάρτιο, αν και υπάρχουν πολλά κορίτσια

στο χωριό που στην ηλικία μου είναι μυξιάρικα. Να, φερ' ειπείν, η Πόλυ Ράνταλ, εκείνη η κοκκινομάλλα δίπλα στον Τόμας Κέρτις: είναι δεκαεπτά –που ο Θεός να τα κάνει δεκαεπτά!– κι όμως αυτός είναι το πρώτο της αμόρε... Λοιπόν, που λέτε, μεγάλωσα εδώ στο χωριό: ο πατέρας κι η μάνα μου πέθαναν πολύ νέοι κι έμεινα απροστάτευτο ορφανό... Τώρα αν δεν της έχει πιάσει ακόμη ούτε το χεράκι ο Τόμας –για την Πόλυ, λέω– φέξε μου και γλίστρησα!... Ναι, με τη φροντίδα της θείας μου, της κυρίας Σκορ, που μου στάθηκε σαν μάνα... Ξέρετε, σαν μητριά... Κι έχω πάει στο πανηγύρι του Στράτφορντ και στο Ουώργουικ πολλές φορές... Και υπάρχουν δυο άνθρωποι που έχουν πει να με παντρευτούν και πάρα πολλοί που θέλουν να το κάνουν κι εγώ δεν πρόκειται να πάρω κανέναν... Μόνο έναν πραγματικό κύριο θα έπαιρνα –έτσι το λέω, νέτα σκέτα– όχι κανέναν κακομοίρη χαζούλιακα, σαν τον Τομ εκεί πέρα με το κόκκινο γελέκο (αυτός ήταν ο ένας που με ζήτησε) ούτε κανέναν μπεκρή, σαν τον Σαμ Μπλάκσμιθ [σιδεράς] εκεί κάτω, αυτόνε που δέρνει τη γυναίκα του, αλλά έναν αληθινό κύριο, σαν...»

«Σαν ποιον, καλή μου;» ρώτησε ο λοχαγός, ξεθαρρεύοντας ακόμη περισσότερο.

«Και ρωτάτε, κύριε; Μα, σαν τον γαιοκτήμονά μας, τον Σερ Τζων, που πηγαίνει κι έρχεται με μια χρυσοστόλιστη άμαξα ή, τουλάχιστον, σαν τον εφημέριο, τον δόκτορα Ντομπς, αυτόν εκεί με το μαύρο ράσο, που περπατάει πλάι στην κυρία Ντομπς με τα κόκκινα».

«Κι εκείνα είναι τα παιδιά του;»

«Ναι: δύο κορίτσια και δύο αγόρια· και σκεφτείτε μόνο, φωνάζει τον έναν Γουλιέλμο του Νασσάου και τον άλλο Γεώργιο της Δανιμαρκίας. Δεν είναι παράξενο;» Κι η κυρία Κάθρην άφησε τον εφημέριο και πέρασε ακάθεκτη σε κάμποσες ταπεινές προσωπικότητες της κοινωνίας του χωριού, τις οποίες –αφού

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

ΠΟΙΟΣ ΔΟΛΟΦΟΝΗΣΕ ΤΟΝ ΔΟΛΟΦΟΝΟ ΤΩΝ ΔΟΛΟΦΟΝΩΝ;

«Ο Ντίκενς, που ξέρει καλά τη ζωή, ξέρει πως η Νάνσυ είναι μια φανταστικά πλασμένη φανταστική προσωπικότητα. Μοιάζει με πόρνη ενός ληστή, όσο οι ειδυλλιακές βοσκοπούλες μοιάζουν με τις ξεπεταγμένες χωριατοπούλες. Δεν τολμά να πει την αλήθεια γι' αυτές τις γυναίκες. Χωρίς αμφιβολία, έχουν κι αυτές τις αρετές τους όπως όλοι οι άνθρωποι.»

W.M. THACKERAY:

ΠΗΓΗ ΝΑ ΔΩ ΕΝΑΝ ΑΠΑΓΧΟΝΙΣΜΟ (ΙΟΥΛΙΟΣ 1840)

Η αγγλική κριτική –γνήσιο τέκνο του φιλοσοφικού εμπειρισμού– δέχεται ομόφωνα την εχθρική στάση του Ουίλλιαμ Θάκερυ απέναντι στο επιλεγόμενο «Μυθιστόρημα τύπου Νιούγκεϊτ», το οποίο άνθισε κατά τη διάρκεια των δεκαετιών 1830 και 1840, για να πάψει να καλλιεργείται –τουλάχιστον από αξιόλογους συγγραφείς– μετά τις σκληρές επιθέσεις του μεγάλου σαρκαστή των αγγλικών ηθών.

Σαν να λέμε πως ο Θάκερυ οδήγησε στη δικαιοσύνη μια λογοτεχνική τάση και την καταδίκασε σε θάνατο. Έτσι διατυπωμένο το ζήτημα, κραυγάζει πως η αγγλική κριτική δεν είναι μόνο γνήσιο τέκνο του αγγλικού εμπειρισμού, αλλά και της

αγγλικής νομολογίας· πράγμα απόλυτα λογικό, αφού –εκείνη την εποχή, τουλάχιστον– η λογοτεχνία έπρεπε να ξεκαθαρίσει τις σχέσεις της με τη δημοσιογραφία, η οποία –ως άλλη Σειρήνα– κράδαινε μπροστά στα μάτια των συγγραφέων αξιόλογα χρηματικά ποσά και τη δυνατότητα μιας φήμης αδιανόητης μέχρι τότε. Οι εφημερίδες και τα περιοδικά δεν ήταν υπόθεση μιας κοινωνικά προσδιορισμένης ομάδας μορφωμένων ατόμων, αλλά υπόθεση της μάζας.

Τον εξανδραποδισμό της λογοτεχνίας στα καταγώγια του Λονδίνου υποτίθεται πως ήθελε να πλήξει ο Θάκερυ. Την κοινωνία υποτίθεται πως ήθελε να σώσει από τα ολέθρια πρότυπα των εγκληματιών.

Και όμως, ο αναγνώστης της *Κάθρην* δεν μπορεί παρά να εγείρει τις ενστάσεις του, αν πρόκειται για αναγνώστη και όχι για καταναλωτή αράδων πάνω στο χαρτί. Διαβάζοντας τις τελευταίες παραγράφους της ιστορίας, αρχίζει να αισθάνεται κάπως αμήχανος απέναντι στα συναισθήματα που αποκόμισε από τις προηγούμενες σελίδες. Ύστερα σκέφτεται πως κάτι τρέχει σ' αυτό το «σπίτι», ώσπου καρφώνεται στο μυαλό του η ιδέα πως –παρά τη φαινομενική ησυχία που επικρατεί, και ίσως ακριβώς λόγω αυτής– σε κάποιο δωμάτιο βρίσκεται ο ιδιοκτήτης σφαγμένος μέσα στον ύπνο του. Ο ιδιοκτήτης; Ποιος ιδιοκτήτης; Μα το λογοτεχνικό είδος, αφού σε αυτό ανήκει ο μύθος γύρω από τον οποίο αρθρώνεται η ιστορία: το σπίτι στο οποίο κρατούσε ομήρους τους ήρωες, τους ανθρώπους που υπήρξαν και εγκληματίησαν, δημιουργώντας την πραγματικότητα που μιμούνται ως «πράξη τέλεια και σπουδαία» οι συγγραφείς.

Ας δούμε τα πράγματα με την αναλυτική ματιά του αστυνομικού ερευνητή. Δεν έχει μόνο η επίσημη κριτική το δικαίωμα να «προστατεύει» την κοινωνία από τους παραβάτες· υπάρχουμε κι εμείς. Έχουμε κάθε δικαίωμα να προστατεύσουμε τους εαυτούς μας από την κοινωνία – συμπεριλαμβανομένων των νόμων.

Λοιπόν, ο αναγνώστης διάβασε μια ιστορία, η οποία πλαισιώνεται από την πρόθεση του συγγραφέα να τελειώνουμε μ' αυτά τα αφηγήματα που μετατρέπουν σε ήρωες τους επικίνδυνους ως κοινωνικά πρότυπα εγκληματίες. Σίγουρα; Ή μήπως διάβασε άλλη μιαν ιστορία με ήρωες εγκληματίες, τύπου Νιούγκεϊτ;

Ο αναγνώστης διάβασε μιαν ιστορία που παρουσιάζει τους ήρωές της ως χυδαίους εγκληματίες και όχι ως ρομαντικούς επαναστάτες, ή μήπως διάβασε μια ιστορία που μπαίνει βαθιά στην ψυχή των ηρώων της και κατανοεί τις ειδεχθείς πράξεις τους;

Ο αναγνώστης διάβασε μιαν ιστορία του Ουίλλιαμ Θάκερυ ή μήπως διάβασε επίσης μιαν ιστορία γραμμένη από ένα κάθαρμα που βρίσκεται ήδη στη φυλακή;

Ένα ένα, με τη σειρά.

Πρώτον: στην πραγματικότητα, ο αναγνώστης διάβασε μιαν ιστορία τύπου Νιούγκεϊτ. Απλά τη διάβασε δίχως ενοχές, αφού η ανάγνωση διενεργήθηκε στο πλαίσιο ενός μελετήματος που καταδεικνύει την ψυχοφθόρα επίδραση τέτοιου είδους αναγνωσμάτων. Σαν να λέμε, υπάρχουν δύο τρόποι –τουλάχιστον– για να παρακολουθήσει κανείς μιαν άγρια σκηνή δολοφονίας. Ο ένας τρόπος είναι να την παρακολουθήσει ως φίλος του δολοφόνου και ο άλλος ως δεμένος και φιμωμένος φίλος του θύματος. Για την ενοχή του φίλου του δολοφόνου είμαστε βέβαιοι. Τον βαθμό της μόνο χρειάζεται να διερευνήσουμε. Για την αθώτητα του φίλου του θύματος δεν μπορούμε να είμαστε καθόλου βέβαιοι. Το γεγονός πως ήταν δεμένος και φιμωμένος μπορεί να μας πει μόνο πως –αν ήθελε– δεν μπορούσε να προσπαθήσει να αποτρέψει τη δολοφονία. Όσο για τα συναισθήματα που ένωσε... αυτά μόνο ο ίδιος τα ξέρει.

Δεύτερον: αν ο αναγνώστης είναι εντελώς αθώος, διάβασε μιαν ιστορία που μπαίνει βαθιά στην ψυχή των ηρώων της και κατανοεί τις ειδεχθείς πράξεις τους· όχι μιαν ιστορία που αλλάζει τα κίνητρα του δολοφόνου, καθαγιάζοντας τη δολοφονία. Αν όμως έτσι

έχει το πράγμα, πόσο αθώς μπορεί να είναι αυτός που μπαίνει βαθιά στην ψυχή του δολοφόνου και κατανοεί την ειδική δολοφονία; Σαν να λέμε πως είναι εντελώς διαφορετικό το να συμμετέχεις –έστω και ως παρατηρητής– σε μια ρομαντική περιπέτεια, της οποίας το αποτέλεσμα είναι ένας σφαγμένος άνθρωπος, και εντελώς διαφορετικό το να συμμετέχεις –έστω και ως παρατηρητής– σε μιαν άγρια δολοφονία, την οποία διέπραξε ένας κακούργος ποταπός, κυνικός, αδίστακτος. Βέβαια, στη δεύτερη περίπτωση γνωρίζεις τις πραγματικές διαστάσεις μιας σφαγής. Και λοιπόν;

Τρίτον: αν ο αναγνώστης διάβασε μιαν ιστορία του Ουίλλιαμ Θάκερυ, της οποίας ο αφηγητής είναι ένα κάθαρμο που βρίσκεται ήδη στη φυλακή, τότε ή ζήτησε από τον Θάκερυ να ενεργήσει ως αν ήταν πραγματικά ένα φυλακισμένο κάθαρμο, ή ο Θάκερυ τον παρέσυρε στο τέλει έγκλημα. Και στις δύο περιπτώσεις, ο αναγνώστης ήθελε αίμα!

Οι παραπάνω συλλογισμοί μπορούν να μας οδηγήσουν στις παρακάτω υποθέσεις.

Ο αναγνώστης δεν είναι καθόλου αθώς. Δολοφόνησε για άλλη μια φορά τον κύριο Χέυζ και έπειτα είχε την ευχαρίστηση να κάψει ζωντανή την Κάθρη και να απαγχονίσει τον γιο της. Το γεγονός πως ο Θάκερυ του υποσχέθηκε πως δεν θα διαβάσει μιαν ακόμα ιστορία τύπου Νιούγκεϊτ, δεν σημαίνει πως δεν τη διάβασε. Σημαίνει πως ο Θάκερυ τον κάλεσε να διαβάσει μιαν ιστορία τύπου Νιούγκεϊτ, χωρίς να τον κατηγορήσει κανείς.

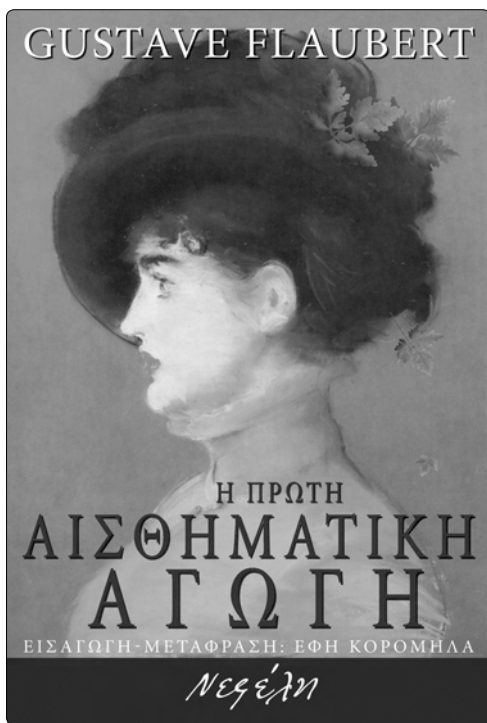
Ο αναγνώστης κάθε άλλο παρά αθώς είναι. Μάλιστα τώρα που και άλλοι και συνεργό υπεράνω υποψίας έχει, μπορεί να δεξιωθεί την ψυχοσύνθεση του δολοφόνου στην πιο απόμερη γωνιά της ψυχής του: στην πηγή της επιθυμίας – έστω και χωρίς να το παραδέχεται.

Ο αναγνώστης είναι ένοχος, ένας δολοφόνος, ο συνεργάτης ενός δολοφόνου, είτε απαίτησε από τον συγγραφέα να κάνει έναν φόνο είτε τον ακολούθησε στον φόνο που διέπραξε.

Ως εκ των άνω, κάθε έμπειρος αναγνώστης εύκολα καταλαβαίνει πως οι αναγνώστες –άρα και αυτός ο ίδιος– είναι ένοχοι εξόντωσης ενός λογοτεχνικού είδους. Όσο για τον συγγραφέα... πρόκειται ασφαλώς για τον ηθικό αυτουργό. Ένας συγγραφέας δεν μπορεί να δολοφονήσει οποιοδήποτε λογοτεχνικό είδος. Μόνον ο αναγνώστης μπορεί να διαπράξει το χάρτινο αυτό έγκλημα και μόνον όταν πειστεί πως στο εξής δεν έχει τίποτα να του προσφέρει. Ο Θάκερυ έγραψε μιαν ιστορία, πέρα από την οποία καμιά τέτοιου είδους ιστορία δεν είχε την παραμικρή πιθανότητα να ανεβάσει το δράμα της· διότι η αυλαία είχε κομματιαστεί πια: το πρώτο λογοτέχνημα που έκανε τις ραφές του τόσο εμφανείς, ώστε κανείς να μην τις βλέπει, ήταν πραγματικότητα – *Κάθρην· Μια ιστορία*. Οι ήρωες είναι ελεύθεροι. Δεν πρόκειται να ξαναπεθάνουν ούτε σαν καθάρματα ούτε σαν ιππότες.

Γιώργος Μπλάνας

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν:

«Υπάρχει μια ηλικία στην οποία μας αρέσουν όλα τα κρασιά και λατρεύουμε όλες τις γυναίκες· καθόμαστε εμπρός στη ζωή όπως σ'

ένα συμπόσιο και τραγουδάμε όλοι μαζί με καρδιά χαρούμενη κι ελαφριά, όλοι οι συνδαιτυμόνες νιώθουμε την ίδια ευωχία και μέθη· ύστερα έρχεται μια ώρα που καθέννας παίρνει το μπουκάλι του, διαλέγει τη γυναίκα του και τρέχει στο σπιτάκι του, για να έρθουν κάποιιοι άλλοι να πιουν τις ίδιες χίμαιρες και να μεθύσουν με τις ίδιες προσδοκίες».

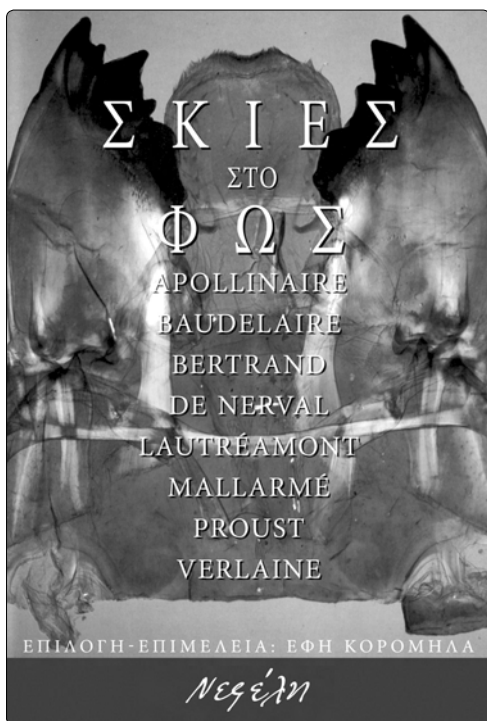

Gustave Flaubert

Η πρώτη αισθηματική αγωγή

Εισαγωγή - μετάφραση: Έφη Κορομηλά

[Δεκέμβριος 2007, σελ. 392, ISBN: 978-960-211-865-8]

Apollinaire, Baudelaire, Bertrand,
De Nerval, Lautréamont, Mallarmé,
Proust, Verlaine

Σκιές στο φως

Επιλογή - επιμέλεια: Έφη Κορομηλά

[Ιούνιος 2008, σελ. 168, ISBN: 978-960-211-886-3]